

Astragalus angustifolius

Foto: Peter Hellings

Nomenclatuur/Etymologie

De geslachtsnaam *Astragalus* is afgeleid van het Griekse woord *astrágalos*, wat 'enkelbot' betekent. Dit verwijst mogelijk naar de vorm van de zaden van sommige soorten, of naar de geknoopte wortels. Een andere theorie stelt dat het woord in het Grieks ook 'dobbelsteen' betekende, omdat dobbelstenen oorspronkelijk van enkelbeenderen werden gemaakt. De Latijnse soortnaam *angustifolius* is een samenstelling van *angustus* ('smal') en *folium* ('blad'), en betekent dus 'smalbladig', een duidelijke verwijzing naar de vorm van de blaadjes. De soort werd voor het eerst beschreven door Jean-Baptiste Lamarck.

Taxonomie

- Rijk: *Plantae* (Planten)
- Orde: *Fabales*
- Familie: *Fabaceae* (Vlinderbloemenfamilie)
- Onderfamilie: *Faboideae*
- Geslacht: *Astragalus*
- Soort: *Astragalus angustifolius*

Synoniemen

Vanwege de grote taxonomische complexiteit rondom *Astragalus angustifolius* zijn er veel synoniemen en historisch gebruikte namen. Enkele homotypische synoniemen zijn *Astragalus angustifolius* subsp. *euangustifolius*, *Astragalus angustifolius* var. *genuinus*, en *Tragacantha angustifolia*. De soort wordt ook geassocieerd met en onderscheiden van andere, nauw verwante doornstruiken zoals *A. rumelicus*, *A. parnassi*, en *A. sempervirens*.

Eventuele variëteiten en cultivars

Astragalus angustifolius wordt beschouwd als een complex van soorten en ondersoorten (taxonomische groep), wat resulteert in een aanzienlijk aantal ondersoorten die zijn beschreven op basis van geografische locatie en morfologische verschillen, met name in de haren en de bloeiwijze.

Belangrijke ondersoorten zijn:

- *Astragalus angustifolius* subsp. *angustifolius* (Anatolië).
- *Astragalus angustifolius* subsp. *echinoides* (Kreta).
- *Astragalus angustifolius* subsp. *erinaceus* (Centraal- en Zuid-Griekenland).
- *Astragalus angustifolius* subsp. *balcanicus* (Noord-Griekenland, Bulgarije, Macedonië, Servië, en Albanië).
- *Astragalus angustifolius* subsp. *postianus* (Libanon en Syrië).
- *Astragalus angustifolius* subsp. *aegeicus* (Lesbos, Samos en Chios).
- *Astragalus angustifolius* subsp. *odonianus* (Thassos).

Omdat het vooral een botanisch interessante en vaak stekelige, kussenvormende bergplant is, zijn er vrijwel geen cultivars voor commercieel tuingebruik bekend in de catalogi, in tegenstelling tot veel andere sierplanten.

Familie

De plant behoort tot de *Fabaceae*, de Vlinderbloemenfamilie.

Hoogte

Het is een dwergstruik die dichte, stekelige kussens of matten vormt. De hoogte van de houtachtige stengels ligt doorgaans tussen de 5 en 20 centimeter, hoewel de kussens wel 20 tot 40 (of in uitzonderlijke gevallen 100) centimeter breed kunnen worden.

Bloemkleur

De bloemen zijn typische vlinderbloemen en zijn meestal wit of crèmekleurig. Soms is de punt van de kiel (het onderste, bootvormige bloemblad) licht paarsachtig getint.

Bladkleur

De blaadjes zijn smal, elliptisch tot lijnvormig en hebben, vooral in hun jeugd, een dichte bedekking van korte, aangedrukte witte haren, waardoor ze grijsgroen lijken. De stelen van de bladeren verhouten en blijven op de plant achter als scherpe stekels.

Bloeiperiode

De bloei vindt plaats in de late lente en vroege zomer, doorgaans van mei tot juni. De vruchtvorming volgt in juni tot juli.

Standplaats

Astragalus angustifolius is een typische bergbewoner (*orofyt*). De plant groeit op droge, rotsachtige hellingen, bergkammen, in open bosgebieden en boven de boomgrens, vaak op kalkrijke bodems (kalksteen). Hij vereist een zonnige, goed doorlatende standplaats met een minerale en arme bodem. De natuurlijke habitat ligt op hoogtes variërend van 700 tot 2500 meter boven zeeniveau.

Herkomst

De herkomst van de soort ligt in de oostelijke Middellandse Zeegebieden, met een verspreidingsgebied dat zich uitstrekt over de Balkan, de Egeïsche Eilanden, Anatolië (Turkije), Syrië en Libanon. Het is een kenmerkend Irano-Turanisch element, wat duidt op een oorsprong in de droge, steppe-achtige regio's van West- en Centraal-Azië.

Soort gewas

Het is een overblijvende, houtachtige dwergstruik of halfheester (*suffruticose chamaephyte*), die een stekelvormig kussen vormt.

Vermeerderingswijze

De plant kan worden vermeerderd door zaad. Vanwege de trage groei en de moeilijke beworteling van het houtachtige materiaal is vermeerdering via stekken doorgaans lastig. In de natuurlijke omgeving verspreidt de plant zich door zaad.

Klimaatzone

Gezien de herkomst op berghellingen in de oostelijke Middellandse Zee, wordt de plant geschat als geschikt voor USDA zones 6 tot 9, afhankelijk van de wintervochtigheid en zomertemperaturen. Precieze, uniforme zonering is lastig, aangezien de ondersoorten verschillende microklimaten kennen.

Insecten

Zoals veel vlinderbloemigen produceert *Astragalus* nectar en wordt hij bestoven door insecten. De bloemen zijn typisch voor bestuiving door bijen en hommels, die sterk genoeg zijn om de petalen te openen. De plant speelt een rol in de voedselvoorziening van de inheemse fauna in zijn bergachtige habitat. Het geslacht *Astragalus* omvat ook soorten die giftige alkaloiden accumuleren (bekend als 'locoweeds' in Noord-Amerika), wat een afweermechanisme is tegen herbivore insecten en grazers. Of *A. angustifolius* deze toxiciteit bezit is minder gedocumenteerd, maar over het algemeen is voorzichtigheid geboden bij het gehele geslacht.

Bronvermelding:

https://www.cretanflora.com/astragalus_angustifolius.html

https://www.researchgate.net/publication/234897407_Taxonomic_revision_of_Astragalus_angustifolius_group_Fabaceae

<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7103437/>

<https://herbaria.plants.ox.ac.uk/bol/plants400/Profiles/ab/Astragalus>

<https://floraveg.eu/taxon/overview/Astragalus%20angustifolius>

<https://herbmedit.org/papers/bdd5f001-0451-484b-b453-023fd392321d>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/Etymologie	<i>Astragalus</i> (van Grieks <i>astrágalos</i> = enkelbot/dobbelsteen); <i>angustifolius</i> (Latijn voor 'smalbladig').
Taxonomie	Rijk: <i>Plantae</i> , Familie: <i>Fabaceae</i> , Orde: <i>Fabales</i> , Geslacht: <i>Astragalus</i> , Soort: <i>Astragalus angustifolius</i> .
Synoniemen	<i>Astragalus angustifolius</i> subsp. <i>euangustifolius</i> , <i>Tragacantha angustifolia</i> , <i>Astragalus angustifolius</i> var. <i>genuinus</i> .
Eventuele variëteiten en cultivars	Ondersoorten: <i>A. angustifolius</i> subsp. <i>angustifolius</i> , <i>A. angustifolius</i> subsp. <i>echinoides</i> , <i>A. angustifolius</i> subsp. <i>erinaceus</i> , <i>A. angustifolius</i> subsp. <i>balcanicus</i> , <i>A. angustifolius</i> subsp. <i>postianus</i> , <i>A. angustifolius</i> subsp. <i>aegeicus</i> , <i>A. angustifolius</i> subsp. <i>odonianus</i> . Geen bekende cultivars voor de tuin.
Familie	<i>Fabaceae</i> (Vlinderbloemenfamilie).
Hoogte	5 tot 20 centimeter (dwergstruik).
Bloemkleur	Wit of crèmekleurig, soms met een paarse punt op de kiel.
Bladkleur	Grijsgroen, smal, dicht behaard.
Bloeiperiode	Mei tot juni (late lente/vroege zomer).
Standplaats	Volle zon; droge, rotsachtige hellingen, minerale, kalkrijke, goed doorlatende bodem.
Herkomst	Oostelijke Middellandse Zeegebieden (Balkan, Egeïsche Eilanden, Anatolië, Syrië, Libanon).
Soort gewas	Overblijvende, houtachtige dwergstruik/halfheester (stekelvormig kussen).
Vermeerderingswijze	Zaad.
Klimaatzone (alleen usda-zones)	USDA zones 6 tot 9.
Insecten	Bestuiving door bijen en hommels. Het geslacht bevat ook giftige soorten (locoweeds).

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com

Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com

Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>